

“La prudència i l’autoconfiança es desenvolupen si deixem els infants apropar-se a poc a poc a una nova tasca sense interferir-hi.”
Emmi Pikler

Emmi Pikler va néixer el 1902 a Hongria, va estudiar pediatria a Viena i va desenvolupar la seva carrera professional a Budapest. La Segona Guerra Mundial havia deixat orfes una gran quantitat de nens que van haver de viure en hospicis en condicions molt dolentes, i el 1946 Pikler va rebre l’encàrrec de dirigir una institució per a orfes i infants abandonats menors de tres anys. Els estudis d’Spitz, cotani de Pikler, posaven de manifest els problemes que es derivaven d’aquestes situacions en què els infants creixien sense referents afectius, sense la possibilitat d’establir vincles relacionals estables. L’anomenada “síndrome d’hospitalisme” era la prova palpable de la gravetat de les condicions d’aquestes institucions públiques. Pikler es va proposar modificar la situació demostrant que aquells infants podien educar-se i créixer en condicions adequades tot i residir en una institució. El 1970, l’institut Lóczy, fundat per Pikler, es va convertir en un centre d’educació i investigació per a la millora del desenvolupament dels infants.

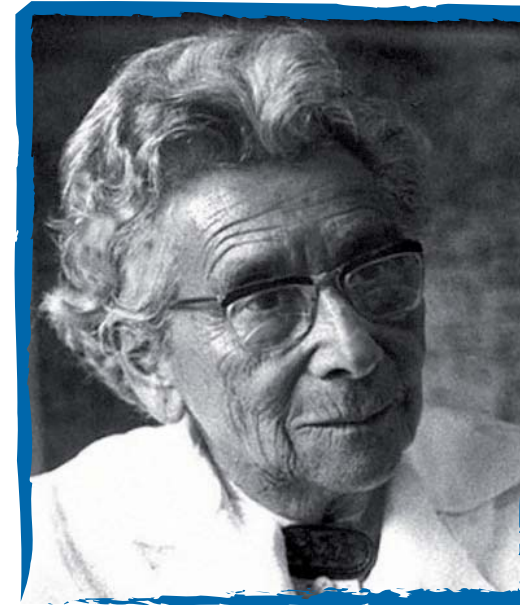
Emmi Pikler s’havia iniciat professionalment com a pediatra de família. Ajudava els pares en l’observació del seu nadó perquè ells mateixos descobrissin la importància de tenir confiança en la capacitat del desenvolupament de l’infant. Amb ells raonava sobre la creació de les millors condicions materials i emocionals per tal que les activitats de l’infant fossin més enriquidores sense necessitat que intervinguessin directament en el seu joc ni en la seva acció. Establia amb els pares el ritme d’alimentació i de somni més adequat per a l’infant i s’assegurava que els moments de canvi de bolquers, higiene, vestir i menjar fossin ocasions tranquil·les i de relació plaent entre pares i fill; es tractava que els pares estiguessin sempre atents a les reaccions de l’infant i fessin que participés activament

en cada una d’aquestes activitats. Aquests mateixos principis van ser traslladats a l’institut Lóczy, i Pikler els va desenvolupar àmpliament durant la seva trajectòria.

Emmi Pikler va proposar un plantejament del treball psicomotor amb l’infant basat en la no intervenció de l’adult. Les nocions essencials del pensament de Pikler són el moviment lliure per a l’aprenentatge autònom, una relació afectiva privilegiada, i la presa de consciència de l’infant de si mateix i del seu entorn.

El pensament de Pikler es fonamenta en la confiança envers l’infant; el considera part activa de la seva pròpia evolució, que es basa en l’activitat i en l’autonomia. Els plantejaments de Pikler parteixen del convenciment que l’infant que aprèn a moure’s i a caminar pels seus propis temptejos i experiències sense rebre solucions preelaborades i sense que l’adult interfereixi en les seves exploracions, progressa i adquireix coneixements molt més sòlids que l’infant a qui han ensenyat a moure’s fins a arribar als nivells de desenvolupament que els adults consideren adequats. En aquest sentit, Pikler intenta evitar l’actitud intervencionista per part de l’adult, és a dir, l’actitud que atorga un rol passiu a l’infant i que intenta ensenyar-li alguna cosa que aprèn només per complaure l’adult i no pel plaer que proporcionen la motivació i la comprensió del significat del que està fent.

La importància del moviment autònom durant el primer any és important per a l’infant, ja que la llibertat de moviments significa la possibilitat de descobrir, experimentar, perfeccionar i viure les seves postures i moviments en cada fase del seu desenvolupament.

També hi ha una relació entre la motricitat i el desenvolupament intel·lectual i afectiu: l’infant sempre disposa dels mitjans per escollir la postura més adequada per poder manipular amb tranquil·litat o per estar atent a tot el que l’envolta. Els seus moviments i postures li són útils per construir-se un esquema corporal correcte, i els seus desplaçaments li són útils per estructurar activament la seua percepció de l’espai. Si al principi de cada fase del desenvolupament hi ha els intents, errors i dubtes propis de tot aprenentatge, un cop ha adquirit el gest o el moviment l’infant economitza el seu esforç i millora en la seva coordinació. L’infant se sent satisfet, s’adona de la seva eficàcia, i aprèn a dur a terme fins al final el que ha començat.

Pikler tenia el convenciment que la no intervenció en l’activitat independent de l’infant no significa un abandó de la relació personal de l’adult amb ell, sinó tot el contrari: requereix l’establiment d’una relació sòlida i estable mitjançant intercanvis verbals i mirades significatives, és a dir, una presència atenta i comprensiva per part de l’adult, que transmet així la seguretat afectiva que tot nadó necessita, una presència propera però no aclaparant.

En la complexitat dels fenòmens que determinen les ganes que té l’infant de ser actiu, és important destacar l’actitud de respecte per part de l’adult envers aquesta activitat. Quan respectem profundament allò que fa l’infant perquè a ell l’interessa (un respecte centrat més en la seva persona que en els seus actes), totes les nostres accions estan impregnades d’un contingut que enriqueix la personalitat, la seguretat afectiva i la consciència de la pròpia estima de l’infant, de manera que es converteixen en un component important de la relació adult-infant.

Quan els nens sans actuen és perquè s’interessen pel món que els envolta. Perquè puguin desenvolupar la seva iniciativa, Pikler considera imprescindible proporcionar-los en primer lloc un marc de vida estable (tant físicament com psíquicament), un adult de referència per a cada infant, i unes atencions personalitzades al màxim; aquests elements els proporcionen la seguretat necessària per actuar de manera lliure i independent. En aquest context és imprescindible, a més, facilitar un entorn físic adequat a les seves necessitats i interessos. L’infant que normalment té ocasió de trobar dia rere dia joguines i objectes familiars té la possibilitat d’exercir i desenvolupar les seves competències i, en conseqüència, cada vegada es torna més hàbil i aprèn més coses sobre els objectes que l’envolten (sobre les seves dimensions, formes i qualitats), però, sobretot, perfecciona les seves competències aprenent a estar atent als resultats dels seus actes, és a dir, aprèn a aprendre.

Entre les publicacions d’Emmi Pikler destaca la seva obra *Moure’s en llibertat* (1979). Pikler va dirigir l’institut Lóczy, que actualment porta el seu nom, fins el 1979. Després de la seva mort el 1984, l’institut Pikler continua acollint infants i porta a terme nombroses investigacions dins l’àmbit infantil.

Equip de Redacció de PrisMa
www.educat.cat
educat@prisma.cat